

Orenbøll: Jeg vil kun gjøre en ganske kort Bemærkning overfor det Tilsvær, som jeg modtog for fra det ærede 6te kongevalgte Medlem (Afsing). Det ærede Medlem stillede i den Grad Sagen paa Hovedet, at jeg beklager, at jeg dog for min egen Skyld ikke kan undlade at sige et Par Ord derom. Det ærede Medlem søgte at værne Domstolene mod en saadan Absurditet som den at komme til at skjønne over de Salgstilbud, som maatte foreligge, hvilket han sammenlignede med, at man vilde paalægge Domstolene at fastsætte Kapitelstarten eller Kurslisterne. Men det ærede Medlem stiller jo derved Sagen fuldkomment paa Hovedet — jeg kan virkelig ikke finde noget andet Udtryk —, thi her er jo slet ikke Tale om, at Domstolene umiddelbart skulle fastsætte nogen Ting, men der er, som jeg sagde før, kun Tale om, at Domstolene skulle bedømme og vurdere Gyldigheden og Tilstrækkeligheden af de Bewiser eller Dokumenter, som forelægges dem, og Forholdet stiller sig forsaavidt i dette Tilfælde ikke anderledes end de mangfoldige andre. At sammenligne dette med, at Domstolene skulde ansætte Kapitalstarten og Kurslisterne, kan der derfor naturligvis slet ikke være Tale om. For at blive ved Fæsteforholdene vil jeg endnu blot nævne for det ærede Medlem et aldeles analogt Tilfælde. Naar en Fæster fratræder sin Fæstegaard, da skal han afgive en Besætning og et Inventarium, som svarer til Gjennemsnitsprisen af, hvad han i sin Tid modtog af den Art, og deri have vi altsaa et Exempel paa, at Domstolene kunne komme til at skjønne over en Gjennemsnitspris.

N. Rasmussen: Jeg er desværre i Dag ligesom igaar i det Tilfælde, at jeg maa beklage, at det ærede Udvalg har stillet Vædringsforslag. Det ærede Udvalg har vist ogsaa nu selv følt, hvor uheldigt det er saaledes at komme ind paa Indrømmelsernes Veie. Det har da i alt Fald erfaret, hvilken Tale det har faaet for, hvad det har tilbudt i Stedet for det, som blev vedtaget ved 2den Behandling, og Rønnen vil jo vistnok ogsaa blive efter, hvad Talfen har været. Smidlertid have vi, hvad end Resultatet bliver af vore For-

handling, dog vel lært saameget, at vi ere blevne kloge paa, at Fæstevangen er meget værd; thi det er jo egentlig kun denne, hvormed der tvistes. Der tvistes ikke om, hvis Eiendommen er, men derimod om at faae det mest Mulige unddragen fra Fæstevangen, og, hvis den ikke havde en stor Betydning, saa kunde jeg slet ikke forstaa, hvorfor man vilde reise en saadan Strid derom. — Det ærede Medlem for 9de Kreds (Estrup), af hvem vi have hørt saa meget i disse Dage, yttrede, at der, hvis alle Vædringsforslagene forkastedes, vilde ske et Brud paa Tro og Love, og jeg antager, at det ærede Medlem derved sigtede til sidste Stykke af § 5, som det vedtoges ved 2den Behandling. Men, selv om det nu ogsaa vedtoges uforandret ved 3die Behandling, kan jeg ikke indrømme, at der derved sker et Brud paa Tro og Love. Jeg tror, at ikke saa af de Medlemmer, som i sin Tid have stemt for den Præmie, som gaves ved § 2 i Loven af 19de Februar 1861, senere have fortrudt det, og, have de ikke fortrudt det, ville de dog tydelig have indset, at Følgerne af denne Bestemmelse slet ikke have svaret til den Hensigt, som de havde med den. Og jeg siger, at naar Lovgivningsmagten derfor nu indser, at denne Bestemmelse, der i og for sig var haard og den Dag i Dag er haard imod alle de Familier, som skulle forlade de Gaarde, der blive inddragne, bør forandres, saa er den Haardhed, der derved vil ske mod Godseierne, ikke større end, hvad der kan siges at være lige for lige. Naar Godseierne ikke have gjort Noget, hvorefter det kan siges, at den omhandlede Præmie virkelig har virket, saa bør den Magt, som har givet den, tage Netten til at faae den tilbage igjen, naar den synes, at Tiden fordrer det. Om Tiden nu fordrer det, kan jo omvistes; men saa meget er dog sikkert, at de statistiske Oplysninger, der foreligge, vise, at der endnu er Besiddere af nogle og tyve Godser og deriblandt af store Grevstaber, som ikke have fattet den Beslutning at ville sælge. Men, naar de saaledes ikke have lagt nogen stor Vægt paa at fremme Selveiendom, og naar Sagen saaledes staar i Stampe, hvorfor skal da den nævnte Præmie fremdeles staa dem i Udsigt i evindelige Tider,